

Forfatter: Brorson, Hans Adolph

Titel: Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

Citation: Brorson, Hans Adolph: "Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956", i Brorson, Hans Adolph: *Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956*, 1951-56, s. 381. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-brorson03grval-shoot-idm140139960471312.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

VARIANTER I PONTOPPIDANS SALMEBOG

1740

Indledning

1740 udkom *Den nye Psalme-Bog, udi hvilken findes ey allene de Psalmer, som udi den forordnede Kirke-Psalme-Bog af Doet. Kingo have været samlede, Men endogsaa Mange Andre Udvalte, Deels Nye, Deels af det tydske Sprog oversatte Psalmer, Til desto mere Opbyggelses Anledning samlet, overseet, og til Trykken befordret Paa Høy-Kongelig allernaadigst Særdeles Befalning*. Som titlen viser, var det en officiel kirkesalmebog. Udgiveren var Erich Pontoppidan. Af Brorson var der optaget 92 salmer, deraf 25 originale. Hvorfra havde Pontoppidan hentet dem? Man tænker uvilkaarlig: fra Troens rare Klenodie, der var udkommet 1739. Men ved nærmere eftertanke bliver man klar over, at det ikke kan være rigtigt. Udarbejdelsen af Pontoppidans salmebog havde stået på siden 1736. Fortalen er dateret 16. januar 1740, og da sidetal og arkbetegnelse begynder efter fortalen, må bogen på det tidspunkt have foreligget trykt, så selv om man antog, at Klenodiet var udkommet først på året 1739, kunne det umulig være benyttet ved udarbejdelsen. Det viser sig da også, at af Brorsonsalmene hos Pontoppidan er ingen fra de 3 nye afsnit, som Klenodiet har ud over salmehefterne fra Tønder (A-I, 1732-35*). Det er derfor klart, at det er fra disse hefter, Pontoppidan har taget sit Brorson-stof.

Dette forhold afspejler sig også i salmernes tekst. Både Pontoppidan**) og Klenodiet bringer en modernisering af sproget, men hver på sin måde, så man ser, at de er uafhængige af hinanden. En række gammeldags former fra Tønderhefterne, som er afskaffet i Klenodiet, har Pontoppidan bibeholdt, særlig

* * 382

genitiverne: *dødsens, fredsens, havsens, kiødsens, livsens, syndsens*, også *korsens* for *korsets*, *lysens* for *lysets*. På den anden side har Klenodiet beholdt Tønderhefternes verbalformer: *du barst, du gikst, du kandst, du komst, du leedst, du lodst, du togst, du varst, du veedst*, medens Pontoppidan har ændret dem til: *du bar, gik, kand o. s. v.*

Ligeledes ser vi, at Pontoppidan og Klenodiet hver på sin måde ændrer fejl eller uheldige udtryk i Tønderhefterne. I nr. 48, 3, 7*), hvor heftet C har det meningsløse *Syndens skønne Væsen*, ændrer Pontoppidan til *slemme væsen*, Klenodiet til *skidne væsen*; det sidste forstår man let, fordi Brorson naturligvis har husket, at han havde skrevet *skidne*, og været klar over, at sætteren blot havde læst et andet ord med *sk*. Eller nr. 13, 5, 5-6, hvor der i heftet B stod: *Saa være ham da ogsaa Livet, Og hvad vi har til evig offer givet*. Her manglede der 2 stavelser i sidste linie, og hos Pontoppidan kom den da til at lyde: *Og hvad vi har, til tak, og evig offer givet*. Brorson opdagede først fejlen, da J3 skulle udgives, og linien fik hos ham formen: *Og hvad vi er og har, til evig offer givet*. Endelig kan man nævne nr. 84, 1, hvor det om Guds måde at føre sine helgen på oprindelig (i heftet E a) hedder: *At gange og Ledsage Alle Dage, Og altid med dem gaae I alle deres Dage*. Dette kunne jo ikke gå an, da *Dage* kom 2 gange og rimede på sig selv. Pontoppidan beholdt det første *Dage* og måtte så forandre det andet; så kom det - idet samtidig det vanskelige ord *gange* og ordet *gaae* blev udskiftet - til at hedde: *At bære og ledsage Alle dage Og altid med dem staae, Helst naar de findes svage*. Brorson derimod beholdt det sidste *Dage* og måtte følgelig skaffe afløsning for det første; så står der i Klenodiet: *At gange og ledsage, Lede, drage, Og altid med dem gaae I alle deres dage*.

I mangfoldige tilfælde genfinder vi hos Pontoppidan ord fra Tønderhefterne, som Klenodiet har ændret. Der er verber i enkelttalsform ved flertalssubjekt: de *dækker, gaaer, seer* o. lign., stridende mod Pontoppidans egen retskrivning, altså blot ved uagtsomhed overtaget fra hefterne. I nr. 19, 1, 7: *sikre siel* (Kl.: *trygge siel*), i nr. 82, 4, 8: *Gud da vil Selv trine til* (Kl.:

* 383

træde til), i nr. 119, 7, 7: *saa er der troe i hierte* (Kl.: *i hiertet*) o. s. v., o. s. v.

Der findes ganske vist tilfælde, hvor Pontoppidan og Klenodiet har ændret på samme måde, og man kunne jo så spørge, om det skyldes et eftersyn af Klenodiet lige før rentrykningen af Pontoppidans bog. Det er der dog ingen grund til at tro. Det drejer sig nemlig om rene småting, f. eks. moderniseringer (*siunge* til *synge* o.lign.), eller forandring af udtryk, som en sætter kunne have svært ved at forstå (*høye paa tonen* til

høre paa tonen, det sidste fælles for Pont. og J1).

Noget helt andet er, at der i de senere udgaver af Klenodiet fremkommer betydelige ligheder med Pontoppidan. Det gælder især J6-7' der f. eks. afskaffer verbalformerne *du barst, gikst* o. s. v. Muligvis er der her en påvirkning af Pontoppidans bog. I eet tilfælde synes det i hvert fald sikkert, at J7 er under indflydelse af denne, nemlig ved nr. 120, der har en hel række af dens læsemåder, i 1, 1: *sig grunder (det sig grunder mit salighedens anker paa)*, medens HJ1 har: *mig grunder*, J2-6: *jeg grunder*, fremdeles i 2, 1: *lys for lye*, i 2, 6: *mange for mungen*, i 3, 5: *vække for vækker, livsens for livets* og i 7, 3: *og jeg udi saa mange stykker for: at derfor i saa mange stykker.*

Vi har nu set på forholdet mellem Pontoppidan og de brorsonske salmeudgaver. Men der er jo også spørgsmålet om, hvilke ændringer han på egen hånd har foretaget i salmerne.

Her må man først og fremmest sige, at han i alt væsentligt har ladet dem stå, som de var kommet fra Brorsons hånd. Ingen vers er udeladt. Kun 2 er tilføjet, og af dem skyldes i det mindste det ene Brorson selv: nr. 6, *I denne søde jule-tiid, v. 7*, se noten i 1. bind, s. 31*). De små forandringer, der er gjort, er i virkeligheden yderst få i forhold til den store versmængde, som det drejer sig om.

Vi møder først dem, der skyldes sproglige og æstetiske hensyn. Det gælder ord og vendinger, som har forekommet Pontoppidan enten uskønne, svære at forstå eller på anden måde uheldige. I nr. 18, 4, 7 hedder det**): *Derved Troe vor Jammers minde*

* * 384

Hannem ind i Siælen gick. Det er ikke let at forstå. Pontoppidan har opfattet *Troe* som en imperativ og herudfra formet linierne: *Tænk kun, at vor jammers minde Hannem ind i sielen gik.* - Nr. 22, 9, 6: *den Offrer rette Sager*, unægtelig et noget lavtliggende udtryk om at ofre Gud det, han ønsker, hos Pontoppidan: *dens offer Gud behager.* - Nr. 30, 9, 10: *da er dit Blod mit Anker*; billedet er jo ikke godt, hos Pontoppidan: *da er hans kors mit anker.* - Nr. 31, 8, 3: *maatte straxen qvæges ved*, en ubehjælpssom sætning, der mangler subjekt, hos Pontoppidan: *den da strax maae qvæges ved.* - Nr. 63, 8, 1-4: *Kom Hellige Olie, Sielenes kræfter at salve i mig, At hvad jeg skal tencke og gjøre herefter, maa virckes ved dig.* Som omtalt i noten til stedet, passer *Sielenes kræfter* ikke til *i mig*; Pontoppidan ændrer derfor til: *Kom, hellige olie, sielen at smøre Og salve i mig, At hvad jeg skal tænke og tale og gjøre Maae virkes ved dig.* Man må forstå, at ordet »smøre« dengang har kunnet have ædel betydning ligesom endnu på svensk, f.eks. Lk. 4, 18: »Herrens ånde år over mig, ty han har smort mig«. - Nr. 77, 6, 3: *de mange Fugle-Spring, der skeer*, Pontoppidan: *fugle-sving.* - Nr. 106, 13, 1: *Min Brudgom! hav mig kier, og lad som Segle trykkes Til Kierlighedens Pant din Aand oppaa mit Bryst.* Formen *Segle* har stødt Pontoppidan; han ændrer til: *Min Brudgom, elsk mig, og lad som et segl indtrykkes.* - Nr. 111, 5, 1-2: *Din Andagt er en Mundfuld Vær Af dine kaalde Kiefter*, Pontoppidan: *af blot naturens kræfter.* - Nr. 119, 8, 5-6: *Saa blinker aldtiid Troens Sværd Og slaauer sig giennem alle Hær*, Pontoppidan: *giennem hver en hær.* - Nr. 150, 4, 3-4: *Naar Fienden spruder Ild og Damp Som sorte helved Trolde*, Pontoppidan: *som saar og død forvolde.* - Nr. 160, 3, 3-4: *Med Jesu tencker jeg i graven glad at gaae, Hvad skader mig, naar jeg kun Jesum have maae*; nøjagtig gengivelse af den tyske original; Pontoppidan: *Med JEsu jeg engang gaaer til mit hvile-sted, Det er jo eg at døe, naar livet følges med.* »Denne form er jo så ypperlig, at man vist må tilskrive Brorson den« (P. Diderichsen); dog kan man spørge, hvorfor han i så fald ikke optog den i Klenodiet. - Nr. 162, 1, 5: *Hver elske, hvad ham synes til*, Pontoppidan: *hvad hans sind staaer til.* - Nr. 174, 7, 1-2: *Nu vel an, saa vil jeg lide*,

385

Tro og elsk' og haabe fast, Pontoppidan: *elske, troe og haabe fast.*

Den for Brorson karakteristiske brug af *hun* om begreber som kærligheden, troen, samvittigheden, synden, viljen ynder Pontoppidan ikke; han erstatter her helt igennem *hun* med *den*. Og sådan kan der være andre ord, som ikke har hans bevågenhed, f.eks. *kaad*; i nr. 19, 4, 3 bliver *kaade Lyster* til *gamle lyster*, i nr. 152, 6, 4 *det kaade kiød* til *det kolde kiød*.

Man kan her også nævne hans tilbøjelighed til at ændre genitivforbindelser til sammensatte ord; *Naades Glantz* bliver til *naade-glands*, *Naades kar* til *naade-kar* o. s. v.

Dernæst spørger man, om der også findes ændringer, som er foretaget af dogmatiske grunde. Noget er der af den art, men ikke ret meget. I hovedsagen drejer det sig om, hvorvidt der på visse steder hos Brorson er tillagt mennesket selv for megen indflydelse på frelsen. Størst interesse har nr. 110, 20, 3-4: *JEsus hand er Syndres Ven, Dog maa ingen Syndsens Knegte Trøstes med Forsoningen, Før de Verdens Lyst fornegte.* Der stilles jo her en betingelse - er der i dette krav om, hvad der først skal ske fra synderens side, en afvigelse fra luthersk rettroenhed? I originalen af J. H. Schrader hedder det: *JEsus nimmt die sünder an; Aber nicht die sünden-knechte, Die er nicht regieren kan, Die da hassen seine rechte.* Formuleringen må vel nok siges at være mere udfordrende hos Brorson. Det er jo hårfine distinktioner, som det her gælder. Pontoppidan har følt problemet og givet verset følgende form: *JEsus hand er syndres ven, Dog maae ingen syndsens knegte Driste paa forsoningen, Saa de verden ey fornegte.* Ordet *før* er her undgået, og

fornægtelsen af verden er flyttet hen som en følge af den rette tilegnelse af forsoningen.

Det samme spørgsmål er fremme ved nr. 87, 13, 1-2: *Vil hand (dvs. Gud) os tage an paa nye? Ja, dersom vi fra Synden flye.* Her har Pontoppidan: *Vil hand os tage an paa ny? Ja, saa vi skal fra synden flye.* I nr. 174, 3, 7-8 hedder det, efter at kravet er rejst om kærlighed til fjender efter Jesu forbillede: *Saadan maat du ogsaa blive, Skal Gud dig din Synd tilgive.* Tanken hviler på Mt. 6, 14-15; men Pontoppidan har dog ømmet sig ved

386

den og forsøgt sig med en omstilling: *Saadan maa du ogsaa blive, Da Gud vil din synd tilgive.* Ordet *da* skal vist forstås == fordi.

En ængstelse for at tillægge mennesket for meget ligger vel også til grund ved nr. 84, 7, 5-7: *Naar vi vor Jammer, Synd og Nød Saa stærck i Gud bekrige, At de vige,* men hvor Pontoppidan ændrer den anden linie til: *ved Aanden saa bekrige.* Og i nr. 95, 13, 1-2: *Du (dvs. Jesus) est min Ven i Nøød og Døød, Som jeg allene eyer,* hos Pontoppidan: *som mig fuldkommen eyer.* Måske i nr. 187, 15, 4, hvor der som bevæggrund til indbyrdes kærlighed står: *Og tencker paa vor Daabes Eed* - altså en forpligtelse, - medens Pontoppidan siger: *paa vor daabes fred,* altså en gave.

Når det gjaldt en kirkesalmebog, var det jo dobbelt nødvendigt at holde sig på ortodoksiens streg. Men også i sjælesorgen kunne disse »talemåder«, som man dengang sagde, have betydning.

At ordene (til Jesus) i nr. 175, 11, 2: *Du skalt selv mit Hierte være,* bliver forandret til: *Du skal i mit hierte være,* kan skyldes frygt for mysticisme eller måske blot ønske om et mere bibelsk klingende udtryk*). Det sidste er vel tilfældet i nr. 111, 14, 6, hvor *Følg ham saa i hengivenhed* er blevet til *Følg ham i troens lydighed.*

For øvrigt forekommer der hist og her småændringer, som man egentlig ikke kan se grunden til. Men helhedsindtrykket er, at Pontoppidan har behandlet Brorsonssalmerne med stor pietet, og at hans ændringer i mange tilfælde er velbegrundede og heldige. Den agtelse, som skyldes hans salmebog, formindskes ikke ved hans behandling af Brorson.

En ting, man kan undre sig over, er, at hans ændringer i de oversatte salmer så godt som aldrig hviler på den tyske original. Der synes knap at være noget klart eksempel herpå undtagen ved nr. 160, 6, 3-4, der hos Brorson hedder: *Ach! tag det offer an, endskiønt det kun er slet, Og lad din Ville skee, saa gaaer det altid ret.* Her har originalen: *Ach nimm das offer an, lass' dirs gefällig seyn, Mach's mit mir, wie du wilt! dein will' ist auch der mein',* og Pontoppidan: *Forsmaae dit offer ey, lad mig*

* - 387

dog være din, Gjør med mig, hvad du vil, din villie er min. Den sidste linie gengiver jo nøje originalen. -

Med Pontoppidans salmebog kom Brorsonssalmer til anvendelse ved kirkens gudstjeneste; men det var dog kun i Sønderjylland, at bogen trængte igennem. Guldbergs salmebog, 1778, hvor mange af de samme salmer var bevaret, fik kun ringe udbredelse, og Evangelisk-kristelig salmebog, 1798, der blev herskende til efter midten af det 19. århundrede, optog næsten intet af Brorson. Først ved Roskilde konvents salmebog, 1855, og Landstads, 1869, kom hans digtning til almindelig brug i Danmarks og Norges kirker. - -

Pontoppidans bog foreligger i mere end eet tryk fra 1740. Ved sammenligning kan man få rettet en del småfejl.

388

VARIANTLISTE

På første plads i apparatet anføres formen i nærværende udgave (som regel = J4), på den anden læsemåden hos Pontoppidan. Hvor denne stemmer med et af de andre Brorsonstryk, er dette bemærket ved lighedstegn.

Nr. 4. Hvorledes skal jeg møde. Pontoppidan nr. 7. 3, 7: komst] kom = J5-7. 4, 4: togst] tog = J5-7. 4, 6: barst] bar = J5-7. 4, 8: en evig høst] til evig høst. 7, 1; 8, 1: tørst] tør = J5-7. 8, 3: vil tildekke] til vil dække. 8, 7: at dæmpe] vil dæmpe. 9, 4: eet] et = BJ1-3. 10, 3: svovle-strømme] svovel-strømme.

Nr. 6. I denne søde jule-tiid. Pontoppidan nr. 20. 1, 2: bør] tør = AJ1-2. 3, 6. 8: syng] siunge = AJ1-

4 af 10 sider

3. 6, 7-10: at den kand... bringe] At den kand bedre lyde, Saa korset selv, naar JEsus vil, Maae ogsaa hielpe sielen til Med psalmer at udbryde = A. 7, 7: den fryd har ingen lige] den lyst er uden lige. 7, 9: vil] gaaer.

Nr. 8. Hvordan takke vi vor HErre. Pontoppidan nr. 21. 1, 6: dekke] dækker = A. 3, 7: syndens] syndsens = A. 4, 2: veedst du] veed du. 5, 6: bedrings frist] bedrings-frist. 6, 1: syndens] syndsens = A. 6, 8: vredes-domme] vredes domme. 8, 1: naades glands] naade-glands.

Nr. 9. Frisk op! endnu engang. Pontoppidan nr. 22. Ingen varianter.

Nr. 10. Den yndigste rose er funden. Pontoppidan nr. 23. 6, 3: mangel] mange = A. 7, 1, gemøtter] gemytter = J1-7. 9, 2: min smykke] mit smykke.

Nr. 13. Vor JEsus kand ey noget herberg finde. Pontoppidan nr. 19. 1, 1: noget] nogen = B]1-3. 2, 3: slet] seet. 4, 4: af slangens bidske tand] som kom af slangens tand. 5, 6: og hvad vi er og har, til evig offer givet] og hvad vi har, til tak, og evig offer givet.

Nr. 15. Hvo hierted vil omskære. Pontoppidan nr. 26. 1, 8: og] i. 2, 4: livets] livsens = B. 6, 4: mangel] mange. 7, 7: naades-kilde] naades kilde = J1-7.

Nr. 18. Nu vel an! et freidigt mood. Pontoppidan nr. 27. 2, 3: første grøde] første-grøde. 3, 8: dødens] dødsens = A. 4, 7: derved troe vor jammers minde] tænk kun, at vor jammers minde. 5, 2: fuldt] fuld = A. 6, 8: livets] livsens = A. 7, 6: livets] livsens == A. 8, 5: dødens] dødsens = A.

Nr. 19. Kom, hierte! tag dit regnebret. Pontoppidan nr. 28. 1, 7: trygge] sikre = A. 2, 4: gjorde] gjorde = J4-7. 4, 1: mangel] mangens = A]1. 4, 3: kaade] gamle. 5, 2: syndens] syndsens = A. 5, 3: vredens] verdens. 6, 8: nyt-aars dag] nyt-aars-dag. 7, 2: naades-dage] naade-dage. 8, 6: naades-tiid] naade-tiid.

Nr. 22. Ach! at enhver dog tænkte paa. Pontoppidan nr. 43. 5, 5: korsets] korsens = B. 7, 5: ofrings part] ofrings-part. 9, 6: den ofrer rette sager] dens offer Gud behager.

Nr. 30. Her seer jeg da et Lam at gaae. Pontoppidan nr. 63. 1, 1: da] jo. 1, 6: og siger] hand siger. 2, 3: vor forløsnings verk] vor forløsningsværk. 5, 10: eyendom] eyedom. 9, 2: dødens] dødsens = G. 9, 8: hvirvelvind] hverel-vind. 9, 10: hans blod] hans kors.

Nr. 31. JEsu, sielens lyse dag. Pontoppidan nr. 64. 3, 2: naadens rige kilde] naadens-rige kilde. 3, 8: syndens] syndsens == G]6-7. 6, 4: dødens] dødsens = G. 8, 3: maatte straxen qvæges] den da strax maae qvæges. 8, 4: kølne vinde] kølne-vinde. 10, 5: dødens] dødsens = G.

Nr. 33. Naar jeg min JEsu piinsels færd. Pontoppidan nr. 65. 2, 3: utaalmodigt] utaalmodig'. 4, 3: dødens] dødsens = G. 5, 4: haardt] hart = G]2-3. 5, 5: 7: dødens] dødsens = G. 6, 4: vredens] verdens, vel trykfejl. 8, 1: feyde-skriig] fryde-skriig = G]1. 8, 7: dødens] dødsens = G. 10, 2: syndens] syndsens = G. 11, 1: o! JEsu lad din piinsels røst] lad stedse JEsu piinsels røst = G]1-2. 12, 3: englerne] Englene = G. 12, 4: fryds basuner] fryds-basuner. 12, 6: himmel-fryd] himmels-fryd.

Nr. 37. O! verden kom at skue. Pontoppidan nr. 66. 1, 3: synket] siunket == G]1-3. 3, 5: syndens] syndsens = G. 4, 6: dit] det. 5, 2: burde været]

389

burde være = G]1-3. 8, 1: sprangst] sprang = J6-7; dødens] dødsens = G.

Nr. 39. Vær velsignet, naade-throne. Pontoppidan nr. 67. 5, 6: livets] livsens = G.

Nr. 45. Hvad er dog Paaske sød og bliid. Pontoppidan nr. 109. 1, 3: syndens] syndsens = C. 1, 6: seyers krands] seyers-krands. 2, 3: dødens] dødsens = C. 4, 9: dødens] dødsens = C.

Nr. 46. Hører, I som græde. Pontoppidan nr. 110. 1, 9: dødens] dødsens == C. 4, 4. 5. 8. 10: hun] den = J2-7. 5, 6: Guds naades vaar] Guds naadevaar. 8, 9: dødens] dødsens. 9, 2: kandst] kand = J6-7.

Nr. 48. I Christne! reiser eder snart. Pontoppidan nr. 111. 1, 2: syndens] syndsens = C. 2, 1: fornødent] fornøden = C. 3, 7: skidne] slemme. 4, 6: smage] smager. 5, 1: syndens] syndsens = C. 5, 4: van] vant = J1-7.

Nr. 52. Triumph! triumph! vor soel er alt oprunden. Pontoppidan nr. 112. 1, 3: dødens] dødsens = C. 1, 4: ved] med. 2, 2: blevst] blev = J6-7. 3, 3: i] med. 4, 2: Christum] Christus; til døde] til døden. 6, 1: maat] maa. 7, 3: i] med. 11, 1: hvo] hvem = C. 11, 3: dødens] dødsens = C. 12, 3: dødens] dødsens = C.

Nr. 56. O seyerrige Frelsermand. Pontoppidan nr. 119. 2, 3: høyst] høyt. 4, 10: den] din. 6, 1: naadens] naadsens == D. 6, 2: seyers fyrste] seyers-Fyrste.

Nr. 57. Drag, JEsu, mig. Pontoppidan nr. 120. Ingen varianter.

Nr. 58. Drag ind ad dine porte. Pontoppidan nr. 131. 1, 2: min sieles dyre pant] mit dyre sieles pant. 2, 8: livets] livsens == D. 7, 3: den] dem. 8, 3: kandst] kand = J6-7. 9, 2: engang] eengang. 12, 6: sømme] sømmer = J7. 12, 7: drømme] drømmer.

Nr. 60. O Hellig Aand! o søde trøst. Pontoppidan nr. 132. 1, 3: den] dem. 1, 6: vort] vor = J1-7. 2, 3: dets] dens. 2, 5: fuldt] fuld = DJ2-3. 2, 7: dødens] dødsens == D. 3, 1-2: Intet komma før efter mild, Pont. 3, 4: dødens] dødsens = D. 3, 7: hun] den. 4, 5: den] dens = D. 5, 6: levnets-lob] levnets lob. 5, 7: naades-gave] naades gave. 7, 4: paa himlens rette løbebane] til himlens rette løb og bane. 8, 7: ønske] ønsker = DJ1-3. 9, 5: lad JEsu fred i hiertet boe] lad JEsu i mit hierte boe.

Nr. 63. Kom regn af det høye. Pontoppidan nr. 133. 3, 4: et] ret. 7, 1: sikker] sikkert. 7, 4: himlenes] himmelens. 8, 1-4: kom hellige olie... virkes ved dig] Kom, hellige olie, sielen at smøre Og salve i mig, At hvad jeg skal tænke og tale og gjøre Maae virkes ved dig. 9,5: blive] bliver.

Nr. 71. O GUD! hvad est du meer end skøn. Pontoppidan nr. 148. 1, 6: evig] evigt = EJ1. 5, 5: hiertens fryd i sielens grund] hierte-fryd i sielegrund. 6, 1: o] og == EJ1-2. 7, 4: ja] da J1-7. 8, 3: engler] Engle. 8, 5: fordens lyd] torden-lyd. 8, 11: tilhaabe] tilhobe = J4-7. 9, 1: engle-klæd] Engle-klædt.

Nr. 72. O dyre siel! opmuntre dig. Pontoppidan nr. 149. 5, 5: noget] nogen. 5, 6: kandst] kand. 7, 7: veedst] veed. 9, 6: mit hiertes vee] min hierte-vee. 9, 9: havets] havsens = E. 11, 1: alsalig] anseelig (forklares ud fra læsemåden aldselig i E). 13, 9: høyste] yderste.

Nr. 73. Store GUD, som dig til ære. Pontoppidan nr. 150. 3, 2: almægtigstærke] almægtig, stærke. 4, 4: beteed] bereed. 5, 1. 5: kandst] kand = J6-7. 6, 3: ansigt] øye. 7, 1: komma efter nu, Pont.

Nr. 76. Hierte, lad dig ey indbilde. Pontoppidan nr. 158. 2, 1: du est vel] vel est du. 3, 5: en faders sind] et Faders sind = EJ1-2. 3, 7: faders hierte] fader-hierte. 6, 4: strikker] strikke. 7, 3: tilhaabe] tilhobe = J4-7. 7, 8: engler] Engle = E. 8, 5: men alt hvad hand har forseet] alt hvad hand sig har forseet. 10, 2: lov] lof = J4-7. 10, 8: kandst] kand = J6-7.

Nr. 77. Op, al den ting, som GUD har gjort. Pontoppidan nr. 159. 2, 3: magted'] mægted' = J1. 3, 2: Himle-Scepter] himmel-scepter. 6, 3: fugle-spring] fugle-sving. 15, 4: svare] svarer.

Nr. 80. Saa skal da mammon vige. Pontoppidan nr. 175. 2, 4: hvo] hvem = Ea. 3, 8: evigt] evig = Ea. 6, 1: tørst] tør = J6-7. 7, 4: og dermed sagen klar] dermed er sagen klar. 7, 8: umueligt] umuelig. 11, 1: vor] vort.
390

11, 4: saa klar] for klar. 11, 5: tvile] tvivle = J1-3. 7.

Nr. 82. Gud skal alting mage. Pontoppidan nr 176. 4, 3: synke] siunke 4, 6: modgangs-dal] modgangs dal. 4, 8: træde] trine = Ea. 6, 3: dødens] dødsens = Ea. 6, 10: skal] vil = Ea. 7, 2: sorte] store.

Nr. 83. Hvad er det got, i JEsu arme. Pontoppidan nr. 177. 1, 1: hvad er det got] hvor got er det. 1, 3: naades bryst] naade-bryst. 2, 1: hvor daarligt] hvo vilde. 3, 9: tørst] tør = J6-7. 4, 4: forsyns] forsiuns. 7, 5: gaaer med suk, og klager] gaaer med suk og klager. 7, 6: Gud sig] Guds Søn. 7, 10: hiertens glæde] hierte-glæde.

Nr. 84. O Gud! fornuften fatter ey. Pontoppidan nr. 178. 1, 2: forsyns] forsiuns. 1, 6: gange] bære. 1, 7: lede, drage] alle dage = Ea. 1, 8: gaae] staae. 1, 9: i alle deres dage] helst naar de findes svage. 4, 3: glædes taarer] glæde taarer. 5, 1: varst] var = J6-7. 7, 6: saa stærk i Gud bekriige] ved Aanden saa bekriige. 8, 2: stræder] stæder, trykfejl. 11, 1: din] den, trykfejl. 13, 6: lysters] lasters = Ea]1-2. 14, 4: er] est = Ea. 15, 2: forsyns] forsiuns. 16, 9: glædes dage] glæde-dage. 20, 8; haardt] hart = Ea]2-3.

Nr. 87. Hvad hører jeg i paradiis. Pontoppidan nr. 239. 3, 2: syndens] syndsens == Eb. 9, 1: komme] kommer = Eb. 11, 3-4: hun] den. 13, 2: dersom vi fra synden flye] saa vi skal fra synden flye.

Nr. 88. O JEsu! see Min skam og vee. Pontoppidan nr. 240. 1, 5: forgiorte] forgiorde. 2, 4: skiden] skident. 4, 1: dødens] dødsens = Eb. 8, 3: den] dem. 22, 2: kandst] kand = J6-7. 23, 4: hist skal jeg nu snart staae blank] hisset skal jeg nu staae blank.

Nr. 89. Vor siel er dertil født og baaren. Pontoppidan nr. 241. 2, 4: hendes] sielens. 8, 6: dødens] dødsens = Eb. 9, 5: vorde] være. 12, 3: give] giver = Eb; livets] livsens = Eb. 12, 6: født] fød = Eb]1-3. 14, 5: livets] livsens = Eb.

Nr. 91. O JEsu, som har elsket mig. Pontoppidan nr. 157. 6, 2: lodst] lod = J6-7. 8, 3: lodst] lod = J6-7. 11, 3: naades favn] naade-favn. 11, 9: haardt] hart = E b J2-3. 13, 8: og] ja. 15,5: al min] alt mit. 16, 4:

dødens] dødsens == E b.

Nr. 92. Store prophete med himmelske lære. Pontoppidan nr. 34. 1, 6: slangens hans hoved] slangen, hans hoved. 2, 4: est] er = J6-7.

Nr. 95. Min hiertens JEsu, søde lyst. Pontoppidan nr. 33. 1, 7: med] ved. 3, 4: livets] livsens = E c. 4, 2: livets] livsens == E c. 5, 5: livets] livsens == Ec. 6, 5: livets] livsens = E c. 12, 3: leedst] leed = J6-7. 12, 4: lodst] lod = J6-7. 13, 2: som jeg allene eyer] som mig fuldkommen eyer. 14, 3: trøster udi] trøstere i. 15, 4: og] som. 16, 5: korsets] korsens = Ec.

Nr. 100. Ach himmel-søde ord. Pontoppidan nr. 190. 2, 1: fredens] fredsens = Ec. 3, 7: sikre] sikker. 3, 8: synde] synder = Ee. 4, 8: er alt] alt er = Ec J1-3. 5, 5: og] men. 9, 6: livets] livsens = Ec.

Nr. 102. Bryd frem mit hiertes trang at lindre. Pontoppidan nr. 289. 2, 1: varst, est] var, er == J6-7. 2, 4: øyens lyst] øynes-lyst. 3, 2: syn] siun = Ec. 4, 6: vælde] volde. 8, 4: din balsom] dog noget == EcJ1-2. 8, 6: fortvilte] fortvivlte = J1-3. 9, 4: ville] Villie = J1.

Nr. 103. Vægter! vil det mørke rige. Pontoppidan nr. 290. 2, 3: livets] livsens = Ec. 3, 6: syndens] syndsens = Ec. 5, 3: lysets] lysens = Ec. 8, 2: syndens] syndsens = Ec; dækker] tækker. 9, 4: haardt] hart = EcJ2-3.

Nr. 104. O! kiere siel, som bliver ey. Pontoppidan nr. 231. 1, 3: livets] livsens = l. 5, 1: fra] for = lJ1-2. 5, 3: havde] have = lJ1-3. 14, 3: livets] livsens = l.

Nr. 106. Min fader! fød mig til dit billede at bære. Pontoppidan nr. 35. 2, 1: din naades glands] din naadens glands. 3, 1: livets] livsens = H. 3, 3: veedst] veed = J6-7. 5, 4: livets] livsens = H. 6, 3: støde] nøde. 10, 1: livets] livsens = H. 11, 2: livets] livsens == H. 13, 1: hav mig kier, og lad som segle trykkes] elsk mig, og lad som et segl indtrykkes. 14, 4: est du mig] holde vi; fryde-fest] bryllupsfest.

Nr. 108. I dag er naadens tiid. Pontoppidan nr. 275. 2, 4; 3,5: forhaling] forhalning. 5, 7: vunders] vunder. 7, 2: alt] al = J2-6. 7, 5: din] dit. 10, 2: hun] den.

391

Nr. 109. Hierte Fader! straf mig ey. Pontoppidan nr. 276. 3, 7: en] een. 5, 7: haardt] hart = HJ2-3.

Nr. 110. JEsus hand er syndres ven. Pontoppidan nr. 277. 6, 2: livets] livsens = H. 10, 4: naadens arme] naade-arme. 13, 4: rende] vende = HJ1-7. 16, 2: snuble] snubler. 19, 2: vilt] vil. 20, 2: syndens] syndsens = H. 20, 3-4: Trøstes med forsoningen, Før de verdens lyst fornegte] Driste paa forsoningen, Saa de verden ey fornegte.

Nr. 111. Hvor kand du dog i synden lee. Pontoppidan nr. 278. 2, 3: livets] livsens = H. 2, 4: syndens] syndsens = H. 3, 5: ville] Villie = J1.4-7. 5, 2: af dine kaalde kiefter] af blot naturens kræfter. 7, 4: andagts kuld] andagts-kuld. 10, 7: for ham] forhen = HJ1-2. 14, 6: følg ham saa i hengivenhed] følg ham i troens lydighed.

Nr. 112. Ach! vidste du, som gaaer i syndens lenke. Pontoppidan nr. 279. 1, 1: syndens] syndsens == HJ7. 5, 2: der er] er saa. 5, 5: engler] Engle = J6-7. 7, 1: dertil] hertil. 7, 2: sieles tarv] siele-tarv. 7, 3: haardt] hart = HJ2-3.

Nr. 115. Hvor skal jeg synder hen. Pontoppidan nr. 280. 1, 4: haardt] hart = HJ2-3. 1, 5; hun] den. 4, 1: uskyldigt] uskyldigt'. 4, 5: krænket] krænked'. 4, 6: havets] havsens = H. 5, 4: hun] den. 8, 4: dem] den. 9, 4: tilhaabe] tilhobe = J4-7.

Nr. 119. Vor troe er den forvisning paa. Pontoppidan nr. 298. 2, 6-7: løbe lige, som en piil, til] løbe ligesom en piil til = J4-7. 3, 5: hun] den. 3, 6: evig] evigt. 4, 1: usynlige] u-siunlige = H. 5, 7: forladne] forladte = H. 6, 1: dit ord, dit ord] det ord, det ord. 6, 4: tviilsom] tvivlsom' = J1. 7, 7, 7: i hiertet] i hierte = H. 8, 6: giennem alle hær] giennem hver en hær. 8, 7: hun] den.

Nr. 120. Nu har fundet det jeg grunder. Pontoppidan nr. 299. 1, 1: fundet] funden = H; det jeg grunder] det sig grunder = J7. 1, 6: himlen] himmel. 2, 1: lye] lys = J7. 2, 6: mangen] mange == J7. 3, 5: vækker] vække = J7; livets] livsens == HJ7. 7, 3: at derfor i saa mange stykker] og jeg udi saa mange stykker = J7. 9, 2: der af forbarmelse er fuld] af viisdom er hans øye fuld. 9, 4: saa er hand naadig, troe og huld] saa er hans hierte troe og huld.

121. O JEsu! troens dyre skat. Pontoppidan nr. 300. 6, 4: hun] den. 9, 5: holder] holde.

Nr. 122. Forsøger eder selv, om I i troen ere. Pontoppidan nr. 301. V. 3-4: hun] den. 3, 4: lov] lof. 4, 1: tviler] tvivler = J1. 5, 2: vi her og evig har] vi har, og evig har = HJ1-2. 5, 4: dem] den. 6, 3: hvor] naar. 6, 4: forbrændt] bortbrændt. 8, 3: hun] den. 10, 3: egenhed] verdens skik.

Nr. 124. Dine vunders huler. Pontoppidan nr. 302. Ingen varianter.

Nr. 125. Er GUd for mig, saa træde. Pontoppidan nr. 440. 12, 1: tilhaabe] tilhobe = J4-7. 12, 8: dødens] dødsens = H. 15, 3: fryde-sangen] fryde-sange = H.

Nr. 127. Hvo vil mig anklage. Pontoppidan nr. 345. l. 5: men] og; render] vender = HJ1-2. 2, 3: kradse] kratse.

Nr. 150. O siel, som daglig glad og sund. Pontoppidan nr. 310. 4, 4: som sorte helved-trolde] som saar og død forvolde. 6, 7: salig gjør] saliggjør.

Nr. 152. Du est allene, store Gud. Pontoppidan nr. 228. 2, 1: see] seer = F. 6, 4: kaade] kolde. 10, 7: hos Christo] hos Christum. 11, 1: hun] den. 11, 5: hun] den. 14, 3: u-omskrænkte] u-omskrænket. 16, 2: al] alt == F.; ville] Villie = J1. 16, 6: lige frem] ligefrem. 17, 5: vel bered] velbereed.

Nr. 156. Jeg gaaer i fare, hvor jeg gaaer. Pontoppidan nr. 439. 5, 5: sin] sit = FJ1.

Nr. 158. I prægtige himle og jorden tillige. Pontoppidan nr. 379. 1, 2: vidne] vidner.

Nr. 159. Ach kunde jeg mig ned i JEsu sødhed senke. Pontoppidan nr. 375. 4, 1: et naades lys] et naade-lys.

Nr. 160. Min JEsu hand er min begyndelse og ende. Pontoppidan nr. 370. 1, 4: uden ham] uden hand. 3, 3-4: Med JEsu tænker jeg i graven glad at gaae. Hvad skader mig, naar jeg kun Jesum have maa?] Med JEsu jeg engang gaaer til mit hvile-sted, Det er jo ey at døe, naar livet følges med. 6, 3-4: Ach! tag det offer an, endskiønt det kun er slet, Og lad din ville skee, saa gaaer det altid ret] Forsmaae dit offer ey, lad mig dog
392

være din, Gjør med mig hvad du vil, din Villie er min.

Nr. 161. Vil du have roe, min siel. Pontoppidan nr. 371. 7, 4: kedes] kædes. 9, 5-6: hun] det.

Nr. 162. Bort verden af mit sind og øye. Pontoppidan nr. 372. 1, 5: hvad ham synes til] hvad hans sind staaer til, ligeså i de flg. vers. 4, 3: dødens] dødsens = F.

Nr. 163. Kommer, hvo vil viisdom lære. Pontoppidan nr. 291. 3, 4: hengivet] hengiven. 9, 5: lade] lader.

Nr. 164. Hvo vil med til himmerige. Pontoppidan nr. 354. 2, 6: bedrings graad] bedrings-graad. 5, 5: veedst] veed = J6-7. 7, 1: dog] da. 7, 8: staae] staaer = F.

Nr. 167. Min siel, hvo vilde være. Pontoppidan nr. 356. 7, 11: min seyers krands] min seyers-krands.

Nr. 168. Eet er nødigt, dette ene. Pontoppidan nr. 355. 1, 4-5: hun] den. 1, 8: min] en. 2, 1: vil] vilt = F. 4, 1-2: Saadan længes jeg med smerte, Søde JEu! efter dig] Ligeledes jeg med smerte Længes, JEsu, efter dig. 7, 7: riiv mig fra] riv fra mig = F J1-3. 8, 3: gikst] gik == J6-7. 8, 6: hiulpet] hiulpen == FJ1-2. 8, 8: synger] siunger = F. 9, 4: livets] livsens = F. 10, 3: ret] ey. 10, 6: livets] livsens == F.

Nr. 169. Den vey du gikst i kors og trang. Pontoppidan nr. 392. 1, 1: gikst] gik = J6-7. 1, 3: livets] livsens == F. 2, 1: naades kar] naade-kar. 2, 3-4: Parentesen mangler hos Pont. 2, 7: mit lam] dit lam.

Nr. 170. Ach! maatte hun sin JEsu skue. Pontoppidan nr. 373. 3, 1: med Johanne] med Johannes. 5, 2: bierg og dal] bierg' og dal'.

Nr. 171. Min JEsu, søde siele-lyst. Pontoppidan nr. 374. 1, 12: ved] paa.

Nr. 173. Taalmodighed behøves. Pontoppidan nr. 419. 2, 3: hun] det. 6, 4-5: hun] den. 7, 8: ville] Villie = J1. 8, 4: spadsere-gang] spatsere-gang = F. 11, 3: i det] alt det.

Nr. 174. Vær i korset troe og stille. Pontoppidan nr. 418. 3, 8: skal Gud dig din synd tilgive] da Gud vil din synd tilgive. 4, 2: kandst] kand = J6-7. 5, 1: dødens] dødsens = F. 7, 2: troe og elsk' og haabe] elske, troe og haabe.

Nr. 175. Du skenker mig dig selv. Pontoppidan nr. 428. 2, 4: fylder] fryder. 4, 1: livets] livsens = F. 6, 2: med tusind længsels smerte] med tusind længsels-smerte. 8, 3: komst] kom = J6-7. 10, 3: du] da. 11, 1: evigt] evig = FJ2-3. 11, 2: du skal selv mit hierte være] du skal i mit hierte være. 13, 2: min manna] mit manna; livets] livsens = F.

Nr. 176. JEsu, JEsu, JEsu sigter. Pontoppidan nr. 430. 1, 5: Ingen kommaer. 5, 5: at det] at jeg = F]1.

Nr. 179. Vær trøstigt mit hierte, bedrøv dig ey meer. Pontoppidan nr. 414. 3, 4: mangel] mange.

Nr. 181. Sørger du endnu min siel. Pontoppidan nr. 415. 2, 4: er dog kun] Pont. ligeså; F]1-3 har: er kun dog. 6, 2: seyers krandse] seyer-krandse.

Nr. 182. Stille er min siel til GUD. Pontoppidan nr. 416. 5, 5: veedst] veed = J6-7. 6, 4: for troe] saa troe.

Nr. 186. Skal kierlighed sin prøve staae. Pontoppidan nr. 388. 1, 2: hun] den. 7, 4: olme blod] ulme-blod. 10, 3: dødens] dødsens = F. 11, 2: syndens] syndsens = F. 13, 2: hun] den.

Nr. 187. Hvor seer det ud i verdens ørk. Pontoppidan nr. 386. 1, 2: hun] den. 2, 5: naades favn] naade-favn. 2, 6: sit Christen navn] det christennavn. 3, 6: blant] i. 6, 2: agte] agter. 8, 4: synker] siunker. 11, 4: den] dem. 14, 2: af vold og løgne] af vold, af løgne. 14, 5: GUDs Søns udvalde flok] Guds børns udvalte flok. 15, 1: føre] fører. 15, 4: vor daabes eed] vor daabes fred.

Nr. 188. I HErrens udvalde, som hellighed øve. Pontoppidan nr. 387. 3, 7: englernes] Englenes == F]1-2. 4, 2: naturlig og jordisk kun] naturlig- og jordisk-kun. 5, 1: himmel-høypri sede] himmel-høy pri sede. 5, 7: himlenes] himmelens. 6, 1: er du] est du (F: estu). 6, 2: begge vor] begges vor'. 8, 3: forbindes, I aander, tilsammen] forbindes i aanden tilsammen = J2-7. 8, 7: konstigt] konstigt. 9, 1: høye paa tonen] høre paa tonen = J1.

Nr. 189. Far her ud, urene aand. Pontoppidan nr. 320. 4, 8: haardt] hart = F]2-3.

393

Nr. 190. Flye min aand, og bryd med styrke. Pontoppidan nr. 321. 2, 3: kiødets] kiødsens = F.

Nr. 191. Du hiertens fryd for rene sinde. Pontoppidan nr. 322. 2, 1: fodrer] fordrer. 3, 2: din] den. 3, 3: vilt] vil == J6-7. 3, 8: mangel] mange. 6, 5: beknyttet] beknytte = F]1-2. 11, 1:

hun] den.

Nr. 201. Det koster megen kamp og striid. Pontoppidan nr. 229. Hos Pontoppidan findes et vers 2, som hverken forekommer hos Freylinghausen, Schrader eller Brorson. Det lyder: Vi bør til døden staae imod Kiød, lyster, verden, satan og hans rige; Opofre alt, endog vort liv og blod, I kors og død vor JEsu vorde lige, I sind og idræt, vandel, verk og ord Paa denne jord ;: Versets oprindelse er ukendt. - 2, 2 (Pont. 3, 2): mangel] mange = J6-7. 3, 6 (Pont. 4, 6): forstaaer det ret] brug den kun ret. 4, 4 (Pont. 5, 4): gaae] gaaer = I. 5, 3 (Pont. 6, 3): livets] livsens = I. 7, 1 (Pont. 8, 1): GUD hand] Gud selv. 7, 5 (Pont. 8, 5): ingen ønsker] ingen ønske.

Nr. 207. Far dog fort! Far dog fort. Pontoppidan nr. 346. 1, 2: livets] livsens = I. 1, 6: livets] livsens == I. 2, 5: livets] livsens = I. 3, 4: penge] penger. 4, 4: hans] dens.

Nr. 211. Armod volder mig at skrige. Pontoppidan nr. 351. 2, 5: vende] spænde. 3, 4: kandst] kand = J6-7. 6, 5: forlaarne] forlorne = J4-7. 6, 6: aldrig] daglig, trykfejl.

Nr. 212. Jesu! hvor er livets kilde. Pontoppidan nr. 352. 1, 1: livets] livsens == I. 3, 5: i min korses plage] i mit korses plage. 5, 5: vil] vilt = I.

Nr. 213. Op! vaag og beed. Pontoppidan nr. 334. 4, 5: hun] den. 8, 4: staae] staaer = I]1-3; tvii] tvivl = J7. 10, 2: dødens] dødsens = I.

Nr. 214. Hvad fattes mig? hvi er jeg dog. Pontoppidan nr. 335. 1, 4: sunken] siunken = I]1-3. 4, 8: livets] livsens == I. 10, 8: troes] troens = J6-7.

Nr. 215. O vaager op af verdens drømme. Pontoppidan nr. 336. 1, 5: syndens] syndsens == I. 2, 1: syndens] syndsens = I. 2, 6: vor] vort. 7, 4: silde] sildig = I]1-3. 7, 6: saa] o!

394

Det vil være rigtigt her at omtale et tillæg til Ægidius' salmebog: *En Samling af de Opvekkeligste og Opbyggeligste Evangeliske Psalmer, som mestendeels i de sidste Tider udi vor Kirke ere komne for lyset, Hvilken og kand bruges som et Anhang ved dend (saa kaldede) Warnitzer-Psalme-Bog, hvorsamme her i egnen bruges. Tønder, Trykt hos Claus Kiesbuy, 1743. 252 sider, pagineret til s. 248; 123 numre, hvoraf 76 er salmer af Brorson; til sidst: Salighedens-Orden. Findes i privateje hos sognepræst A. Malling, dr. phil. Niels Møller og sognepræst H. Hejselbjerg Paulsen. Bogen foreligger også i et andet tryk, der har samme titel, men*

uden angivelse af trykkested og bogtrykker; der står blot: *Trykt og bekostet i Aar. 1743*. Åbenbart et »pirattryk«, kun med små betydningsløse afvigelser fra det førstnævnte. Findes på Kgl. Bibl. og i privateje hos sognepræst A. Malling. Alle de her nævnte eksemplarer er indbundet sammen med Ægidius' salmebog.*)

I Brorsonsalmerne findes en del varianter, hvoraf dog ingen har nævneværdig interesse. Man ser, at J2 er benyttet. Der findes nemlig 4 salmer fra det tillæg til Troens rare Klenodie, som først fremkom i J2 (nr. 260, 264, 265, 266), og desuden er der hist og her læsemåder, som hører denne udgave til: nr. 8, 2, 1 (*ingen skal fordømmes*); 13, 4, 6 (*himmelen*); 70, 8, 3 (*ey lidet*); 70, 9, 5 (*altiid maae*); 108, 1, 5 (*o! op!*); 204, 8, 1 (*følger*). På den anden side er det klart, at også J1 har dannet grundlag, idet der findes en række af de for dette tryk særegne læsemåder, hvoraf de vigtigste er nr. 63, 5, 5 (*trefninger*); 70, 1, 2 (*et*); 70, 3, 2 (*i din største møye*); 70, 9, 5 (*mig mgl.*); 106, 11, 2 (*hyld*); 144, 10, 1 (*om troe du er for GUD*); 164, 3, 1 (*vandre*); 168, 8, 7 (*hengang*); 223, 6, 2 (*svagt*); 245, 5, 1 (*for snare*); 245, 8, 2 (*underste*). Formodentlig har J1 været det egentlige grundlag; men da

* 395

J2 fremkom 1742, er der blevet taget hensyn til den. Mærkeligt er det, at der i een salme - nr. 70 - findes så tydelige spor af både J1 og J2.

- - -

Tvende deylige Trøste-Psalmer, ... Saa og et deyligt Hierte-Suk. Efter manges Begiering opsat af A. M. O. D. Trykt i dette Aar. Uden angivelse af bogtrykker, trykkested el. trykkeår, men efter typografisk udseende antagelig fra ca. 1740 (Kgl. Bibl. 4.322 8°). Omtalt under Tr. r. Kl., nr. 81, *Ach min rose visner bort*, der er den første af de to trøstesalmer. Heri findes følgende varianter:

1, 5: falmer] falder; til rod] til Fod. 2, 1: en herres bruud] en HErrens Brud. 4, 5: din sorg intet kand forslaae] ey din Sorrig kan forslaae. 5, 2: hvo] hvem. 7, 1: Aanden gav jeg dig til pant] Aanden gav dig det til Pant. 7, 4: tviler] tvivler. 11, 1: dit beklemte sind] det bedrøvet Sind. 11, 2: kun] dog. 11, 3: hør Guds englers sang] hør du Engle-Sang. 11, 4: hans] GUDs. 12, 3: hendes] Verdens.

396